

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Klinik

Röst- och talrubbningar
Specialitet

2022-11-08 – 2022-11-10
Datum

Göteborg
Ort

Gunilla Sundquist
Inspektör

Styrkor

- Engagerad och kompetent huvudhandledare som har en anställningsform så att han är fredad från annan verksamhet och kan fokusera på handledning och utbildning.
- Strukturerad teoretisk utbildning med redovisning och möjlighet till återkoppling och utvärdering fortlöpande.
- Finns rekommenderad utarbetad litteraturlista.
- Schemalagd handledningstid.
- Flera kollegor inom subspecialiteten möjliggör teammöten och delat ansvar för produktionen.

Svagheter

- Enbart ett undersökningsrum på olika sjukhus vilket medför att inga parallella mottagningar kan schemaläggas på samma mottagning.
- Finns ingen individuell utbildningsplan.
- Bristfälliga förutsättningar att operera benigna stämbandsförändringar då dessa i stor utsträckning remitteras ut till privat verksamhet.
- Kirurgisk utbildning sker via annan sektion som är skild från foniatriska verksamheten.

Förbättringspotential

- Ge förutsättningar till parallella mottagningar på samma mottagning istället för på skilda sjukhus.
- Utse bihandledare för en kirurgiskt strukturerad utbildning utifrån målbeskrivningen.
- Möjlighet till att operera egna patienter.
- Dokumentation av handledarmötet av även ST läkare.
- Möjlighet för schemaläggning av den egna verksamheten för att bättre tillgodose utbildningstillfällen vid sällanverksamheter.
- Regelbundna gemensamma mottagningar för injektionsbehandlingar i larynx på mottagningen.
- Sammanställning av ett IUP dokument utifrån målbeskrivning som aktivt används under kvarvarande utbildning.

STRUKTUR

A Verksamheten

Den foniatriska verksamheten bedrivs ffa vid ÖNH-mottagningen på Sahlgrenska Universitetssjukhuset men en fullt utrustad mottagning finns även på Östra sjukhuset. Vid kliniken finns anställda och verksamma logopedier med inriktning på dysfagi och röstrubbningar. Larynxkirurgi och endoskopiverksamhet utförs på klinikens operationsavdelning. Ffa högspecialiserade ingrepp. Mycket av basal stämbandskirurgi utförs inom privat verksamhet pga resursbrist. På neurofysiologiska avdelningen ges Botoxbehandling mot dystonier i huvud/halsregionen. Patienter med könsdysfori som genomgår fonokirurgi remitteras till sjukhus med uppdrag enligt nationell högspecialiserad vård. Foniatriska remisser bedöms inom verksamheten men en del av dessa skickas vidare till privata aktörer inom regionen. Schemalaggningsen görs av ansvarig schemaläggare för hela ÖNH verksamheten vilket ibland kan medföra svårigheter att få till sällanverksamheter som gemensamma mottagningar.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Kliniken har en foniatrer som har genomgått handledarutbildning och handleder för närvarande en ST-läkare i foniatri. Handledaren är timanställd och jobbar mestadels med handledning och utbildning på mottagningen. Två andra kollegor arbetar inom foniatriska sektionen på fast anställning varav en är legitimerad som Röst- och talrubbningsläkare och den andra besitter en gedigen erfarenhet men är ej legitimerad. Mottagningsverksamhet inom röst- och talrubbningsläkare samt dysfagi bedrivs på mottagningen liksom injektionsbehandlingar i larynx. Ingen av de fast anställda kollegorna på foniatrin utför kirurgiska ingrepp på operation. Där deltar ST-läkaren inom det s.k.a. endoskopiteamet som utgörs av laryngologiskt inriktade ÖNH läkare som besitter mycket goda kunskaper inom området. Studierektorn är specialist inom ÖNH men ej Röst- och Talrubbningsläkare.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Endast ett mottagningsrum är tillgängligt för foniatrisk mottagning på Sahlgrenska och ett på Östra sjukhuset. Utrustning för videolaryngoskopi samt stroboskopi är uppdaterade och det finns möjlighet till både film och ljudinspelning på båda sjukhusen. På operationsavdelningen finns koldioxidlaser och utrustning och kompetens för twinstreamventilation.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

Det finns en utbildningsplan avseende rekommenderat innehåll, randningar och kurser som fastställdes vid anställning av klinikens ST-läkare, handledare och studierektor. Denna följer dock inte de riktlinjer som finns för IUP och har inte följts upp eller uppdaterats sedan anställning. Nästan all tid av utbildningen är förlagd till Foniatrisk mott och allmän ÖNH bedrivs ffa vid jourarbete. Jourtjänstgöring ingår ffa helger men är inte av sådan omfattning att det bedöms påverka foniatriutbildningen utan snarare anses som en möjlighet att bibehålla en viss bredd. Enligt målbeskrivning skall utbildning innefatta laryngoskopier i narkos. Det har varit svårt för ST-läkaren att få tillräcklig mängd operationsfall samt att få operera de patienter hen har vårdplanerat även om alla operationsfall från den Foniatriska mottagningen anmäls till ST-läkaren. Pga bristfällig opkapacitet görs inte mycket av benign stämbandskirurgi på Sahlgrenska utan uppmuntras remitteras vidare till privat verksamhet. De flesta randningar görs på sjukhuset som enstaka dagar spridda över tid men neurologi bl.a skall göras sammanhängande en längre placering. Några dagars auskultation på annan foniatrisk klinik är också tilltänkt ffa med fokus på stämbandskirurgi. Många randningarna är ännu ej inplanerade.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Handledaren är disputerad och har adekvat handledarutbildning. Schemalagd tid finns för handledning och handledaren har möjlighet att sitta med vid vissa mottagningar för att ge direkt feedback. Dokumentationsmöjlighet finns för att i senare skede granska och diskutera patientfall gemensamt om specialistkompetens ej finns på mottagningen. Handledarsamtalen dokumenteras av handledare ej ST-läkare. Handledningen sker utifrån den målbeskrivning som finns från Socialstyrelsen. Det är aktuellt att skapa en IUP men en sådan finns inte klar vid inspektionen. Utbildningsklimatet är gott. En inofficiell handledare finns för kirurgisk utbildning. Två gånger per år bedöms ST-läkarens framsteg i ett gemensamt möte med Studierektor och Verksamhetschef.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidoutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Internutbildningen genomförs kontinuerligt enligt en uppsatt plan som görs av handledaren utifrån målbeskrivningen och utvärderas i form av presentationen av tillgodosett område vid ska larynxröster samt kontinuerligt inom den kliniska verksamheten samt vid utbildningsuppdrag. Detta uppfattas som välfungerande. I samband med undervisningsuppdrag finns tid att förbereda och läsa. Ingen specifik studietid finns schemalagd. Planeringen görs ffa av ST-läkare och handledare men studierektor informeras. ST-läkaren måste pga av att foniatri är en liten specialitet söka sig utomlands för att finna adekvata kurser men de kan ändå vara svåra att finna. Möjlighet ges att delta vid SFF nationella utbildningstillfällen årligen.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Handledaren är disputerad. Inom ramen för ÖNH-ST har ST-läkaren utfört både kvalitetsarbete och ett vetenskapligt arbete vilket tillgodoräknas till grenspecialiseringen. Om intresse uppstår för vidare forskningsprojekt finns bra förutsättningar med disputerad specialist inom Röst- och Talrubbingar också vid närliggande sjukhus.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Inom ramen för ÖNH-ST har ST-läkaren genomgått ledarskapsutbildning. Hen håller regelbundet i föreläsningar för kandidater och annan sjukhuspersonal och deltar i teamarbete och ronder med logoped. På mottagningen handleder ST-läkaren randande kollegor i ämnet med stöd från specialist. Möjlighet till återkoppling för kommunikativ kompetens sker såväl vid dessa ronder som vid sit in verksamhet på mottagningen.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

Handlingsplan Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Hörsel- och balansrubbingar

- En assisterande studierektor med specialistkompetens inom HoB har utsetts (vg se uppdragsbeskrivning)

Röst- och talrubbingar

- IUP har uppdaterats och kompletterats (vg se bifogad kopia)
- En kirurgisk bihandledare har utsetts

Uppdragsbeskrivning assisterande studierektor Hörsel och Balans SU

Vara ett stöd för handledare och ST-läkare i H&B på Sahlgrenska i att planera och se över IUP, val av kurser och sidoutbildningar.

Kommunicera med och planera in randande ST-läkare i H&B som kommer till ÖNH-kliniken SU från andra ÖNH-kliniken

Ihop med Studierektor ÖNH planera in så handledare i H&B är med på progressionsbedömning i form av handledarkollegium 2 ggr/år samt själv närvara.

Medverka vid utformning av introduktion av ST-läkare i H&B

Vara drivande i att utse handledare till ST-läkare i H&B på ÖNH-kliniken SU

Tidsåtgång beräknas till ca 2% tjänstgöringsgrad